

'Kieviten op bloempotten en de Griel broedvogel'

vrijwilligerswerk in de regio

Al sinds 1958 worden broedvogels geteld in Meijndel, een 2000 hectare groot duingebied ingeklemd tussen Den Haag, Katwijk en Wassenaar. Houder van dit fraaie record is Vogelwerkgroep Meijndel.

Wim Calame, voorzitter van de Vogelwerkgroep, is terecht trots op deze fantastische reeks.

'Toen het Broedvogel Monitoring Project (BMP) in 1984 gestart werd, zijn we op de Sovon-methode overgestapt. Vóór 1984 telden we ook wel broedvogels maar op een andere gestandaardiseerde manier.'

Van ver vóór 1958 zijn er overigens ook al vogelgegevens van Meijndel bekend. In De Levende Natuur van 1 december 1925, bijvoorbeeld, staat een uitgebreid avifaunistisch overzicht. De lijst doorlopend stuit de lezer op 'Griel. Geregeld broedend bij de meeuwenkolonie. Bijna ieder jaar worden legsels (meestal twee) gevonden.' Op diezelfde pagina prijkt een foto van een onmiskenbare jonge Griel. Broedende Grielen, tegenwoordig ondenkbaar, zeker in ons huidige, dichtbevolkte landje.

Zo'n lange telreeks, is er nog wel voldoende animo? Wim Calame: 'Op dit moment bestaat de VWG uit 22 leden, negen aspirant-leden en tien buitengewoon leden, waarvan er drie nog actief tellen, 41 in totaal'. Een kleine club met een relatief hoge gemiddelde leeftijd, maar zeer actief. Jeugd kent de VWG niet, maar wel jeugdige leden. 'Die kunnen dan gerust 80 jaar of ouder zijn', grapt hij. 'We kunnen altijd nieuwe leden gebruiken van welke leeftijd dan ook'.

Voor het BMP is Meijndel verdeeld in kavels van zo'n 25-60 hectare. Elke inventariseerder telt 1-2 kavels. In de zomer op broedvogels en in het winterhalfjaar op verblijvende en trekkende individuen in het kader van het Punt-Transect-Tellingenproject (PTT) van Sovon of een door de VWG zelf georganiseerde wintertelling. Een idee voor andere vogelwerkgroepen die 's winters vernieuwend werk willen doen? De 'eigen' telling houdt in dat iedere maand, liefst in de eerste helft, de kavel gedurende maximaal vijf uur zo volledig

mogelijk wordt doorkruist, waarbij alle vogels worden geteld. Met enige regelmaat worden bijvoorbeeld Visarenden en Kruisbekken gemeld terwijl het duin 's winters goed kan zijn voor Kramsvogels of andere lijsters. De gegevens verschijnen in Holland's Duinen, een informatieblad over het duinonderzoek in Berkheide, Meijndel en Solleveld. Geregeld gaan 'ervaren' tellers met nieuwe tellers mee om het een en ander uit te leggen en om na te gaan of de aspirant-leden op de juiste wijze tellen. De bedoeling is, dat de aspirant-leden hun kavel na twee jaar geheel zelfstandig kunnen inventariseren, inclusief het uitwerken van de gegevens.

Recreatie is een probleem in Nederland, maar zeker in de dichtbevolkte Randstad. Ook Meijndel wordt in het weekend druk bezocht door dagjesmensen. Overigens, ook dit probleem onderkende men al in de jaren twintig. Uit het eerder genoemde artikel in De Levende Natuur: 'Voor ornithologen een prachtgebied, mits de dieren niet steeds verontrust worden door den stroom van dagjesmensen!'

Wim Calame hierover: 'Het is wel erg vol met mensen en dat levert nogal eens problemen op. Op gezette tijden bezoeken mensen het duin die het met de regels niet zo nauw nemen. Wat dat betreft is méér alleen maar hinderlijk. Maar ja, de mooie plekjes wil iedereen wel zien, dat is begrijpelijk. Het moet mogelijk zijn om natuur en recreatie gezamenlijk op te laten gaan, alleen hebben sommigen niet door dat ze het door sociaal gedrag verpesten voor een grotere groep. Helaas lijkt het motto van beheerders vandaag-de-dag meer een goede gastheer voor de recreant te willen zijn dan zorgvuldig op te komen voor de natuur. Hier ligt een duidelijke taak voor onze VWG. De relatie met de beheerder van Meijndel, het Duinwaterbedrijf Zuid-Holland, is prettig en

open, maar we blijven kritisch. Onze grote hoeveelheid vogelgegevens is hierbij een goede bron van informatie. 'Goede samenwerking is er ook met Sovon, maar het is af en toe teveel eenrichtingsverkeer', vindt Wim. 'De teller ziet misschien te weinig terug van zijn waarnemingen. De link met beheer en richtlijnen mis ik een beetje. De jaarlijkse rapporten geven wel een goed overzicht, maar Sovon zou wat meer op de voorgrond mogen treden. Meer naar buiten komen met (objectieve) data om de mensen, inclusief beheerders, met de neus op de feiten te drukken. Het doet het animo om als individuele teller actief te zijn, toenemen. Per slot van rekening staan we, en jullie, toch ergens voor!'

Tenslotte valt de naam Jan Oppentocht. 'Een beminnelijk mens', vindt Wim. 'Een vrijwilliger van het allereerste uur die nog steeds zeer betrokken is bij het werk van de VWG. Hij heeft een bijzonder geheugen voor details en is al jaren de vraagbaak binnen onze vogelwerkgroep. Hij vertelde me eens dat in het begin van de jaren dertig een kievitpaar in Meijndel op een eilandje in een meertje broedde. Het waterpeil steeg langzaam, waardoor de vogels uiteindelijk op het hoogste punt hun toevlucht zochten. Toen ook dit niet meer voldoende bleek, heeft een anonieme vrijwilliger een bloempot met zand en stro gevuld en het nest hierin op het nu natte eiland geplaatst. De vogels hebben aldus hun broedtaak volbracht. Nadat de eieren waren uitgekomen, wisten de oudervogels door lokroepen hun jongen tot zwemmen naar het vasteland te bewegen.'

Harvey van Diek